

fanske fare so pokojnika vsprejeli prečastiti gospod stolni dekan L. Herg z asistenco. Duhovnikov je zadnjo čast rajnemu skazalo 21, razun g. stolnega dekana in preč. g. kanonika dr. J. Križaniča častni kanonik J. Meško, bližnji sorodnik pokojnika č. g. J. Gomilšak, profesor na c. kr. realki v Trstu, vlč. g. dekan Jurčič z mnogimi duhovniki in g. pristav J. Kronvogel kot rojak. Ljudstva iz domače župnije in iz bližine je bilo ogromno, čeravno je bilo vreme slabo. Domači župnik, č. g. J. Sinko, je oskrbel vse tako točno za duhovnike, rodbino, trudil se za lepi red, da je s tem venčal svojo udanost, spoštovanje in ljubezen do velikega dobrotnika bolfanske župnije. V cerkvi in pri grobu so zapeli ganljive žalostinke za slovo pevci. Bil je dr. J. Muršec izgleden duhovnik, iskren narodnjak; živel je, — vsaj v pokoju od l. 1870. — v Gradcu priprosto, ponižno, podoben vijolici, ter s prihranjenim denarjem podpiral vse dobro. Starosta duhovnikov lavantinske in sekovske škofije, zlatomašnik, demantni svečenik, je dočakal starost 89 let. Pa njegova zunajnost, bistri um, mladeniška navdušenost mu je ostala do slednjega izdihljeja. Vnetje pljuč nam je pobralo upanje, da bode še naš rajni ljubljeneč delj časa bival na zemlji. Izdahnul je v petek zvečer, dne 25. oktobra brez vsakega smrtnega boja svojo blago dušo, kakor bi bil zaspal. Ako se tudi niso mogle še vse želje njegovega domo in rodoljubnega srca spolniti, vendar je videl in dočakal, da je seme, ki ga je sejal v prejšnjih letih v mnoga srca Slovencev, obilni sad rodilo; ena želja pa se je pokojniku popolnoma izpolnila: našel je med Slovenci, v svoji rojstni župniji, za katero je mnogo, mnogo v cerkvi, v župnišču in šoli žrtvoval častni grob. Naj mu Bog bode plačitelj!

Radoslavčan.

Iz Konjic. (Sožalovanje in zahvala.) Veselje in žalost v cesarski hiši habsburški čutijo tudi vsi avstrijski narodi. To svoje sočutje si prizadejejo tudi primerno razodevati, da veselje povišajo in polajšajo boleost. Tako je naše »katol. politično društvo« ob nepričakovani smrti dvajsetletnega nadvojvode Vladislava Filipa brzojavno poslalo na najvišjo kabineto pisarnico na Dunaj najspodobnejši izraz svojega globokega sožalja. Te dni je došla našem društvu z Dunaja od presvetlega cesarja sledeča najmilostljivejša zahvala v lepi slovenščini. Glasi se doslovno: »Št. 44179. Visoko častitemu gospodu Jerneju Voh, načelniku katoliškega političnega društva v Konjicah. — Njihovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo so za Najvišjetajstnim povodom smrti Njihove c. in kr. visokosti najsijajnejšega gospoda najvojvode Ladislava Filipa po katoliškopolitičnem društvu v Konjicah izrečeno sožalovanje najvišjo zahvalo najmilostljivejše izreči blagovolili. — O tem se obvestite Vaše visokočastitje vsled razglašega gospoda ministerskega predsednika kot vodje ministerstva za notranje reči, odnosno gospoda namestnika za Štajersko dne 13. vinotoka 1895 št. 3340 prez. — C. kr. okrajno glavarstvo celjsko dne 17. oktobra 1895. Wagner I. r.« Bog živi, Bog ohrani, Bog obvaruj nam cesarja, Avstrijo!

Iz Celja. (Naša društva.) »Sokol« se je poslovil pri »Zamorcu« od vrlega brata g. dr. Glaserja, dose danjega svojega zaslužnega blagajnika. Gospa doktorica je bila vstrajna tamburašinja, ki ni poznala »kapris«, kadar je bilo treba priti k vajam ali sicer nastopiti. Bog ju živi na novem domu! — Tem povodom se povprašujejo, ali bi ne bilo umestno, da bi se slavna ženska podružnica bila zopet (!) enkrat zbrala in priredila odhodnico svoji neumorni blagajnici? Tako zamujajo društva najugodnejše priložnosti in spijo naprej. Potem pa se čudimo, če se na vprašanja niti zanesljivo poizvedeti ne more odbor tega ali onega društva. Ganite se! Življenje, življenje, bratje!

—s—.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. Veličanstvo svetli cesar so dovolili, da grof Badeni v kratkem predloži državnemu zboru nov predlog o volilni preosnovi. — Državni poslanci so vsprejeli postavbo zoper ponarejanje živil, oni dan pa so se posvetovali o melioracijskih posojilih. Poljedelski minister, grof Ledebur, se je izrekel zato, da se kmetom zadolženje čez gotovo mejo onemogoči.

Češko. Češki konservativni veleposestniki so na shodu v Pragi postavili kandidate za deželnozborske volitve, ter pri tej priliki obsodili zlato denarno veljavo. — Dne 3. nov. pa je bil v Pragi shod staročeške stranke, ki je izjavila, da se ne udeleži deželnozborskih volitev. — Na nekaterih nemških krajih postavi krščansko-socialna stranka lastne kandidate za deželni zbor.

Štajarsko. Cesarskemu namestniku, markizu Bacquehemu, se te dni poklonijo slov. deželni poslanci in načelniki okrajnih zastopov. — Rektorjevega umeščenja na graškem vseučilišču se katoliško društvo »Karolina« ni smelo udeležiti. To je razžaljenje vseh katoličanov!

Koroško. Prevaljsko kat. delavsko društvo je imela dne 27. okt. dobro obiskan shod v Črni. — V celovski stolnici je te dni sv. misijon, ki ga vodijo štirje oo. dominikanci. — V Špitalu so ustanovili novo podružnico nepotrebne »Südmarke«.

Kranjsko. Danes teden se je v mestnem zboru ostro grajala malomarnost župana Grasellija. — Kranjska hranilnica je oni dan slavila 75letnico svojega obstanka ter več stotisoč gld. razdelila v dobrodelne namene; zlasti Nemcev ni pozabila. — V nedeljo je bil volilni shod v Metliki, Kamniku, v Št. Petru na Pivki in v Robu. Ta teden pa se vršijo volitve volilnih mož.

Primorsko. Dne 28. okt. je bil v Gorici občni zbor društva »Sloga«. Društvo je lahko ponosno na svoje delovanje in uspehe. Predsednik je zopet dr. A. Gregorčič. — Goriški deželni šolski nadzornik, vitez Klodič, je oni dan praznoval 25letnico svojega nadzorstva. — Tržaško-koperski škof, dr. Glavina, so se vsled bolehnosti odpovedali svoji škofiji.

Hrvaško. Oni poslanci, ki so izstopili iz kluba stranke prava, so te dni začeli izdajati nov list »Hrvatsko Pravo«. — Iz zagrebskega vseučilišča je izključenih 16 dijakov, med temi 6 za vedno, ker so se udeležili zadnjih izgrediv. — Ustanovila so je nova delavska stranka, ki hoče na Hrvaškem delavcem priboriti boljše stanje. Naj se varuje socialistov!

Ogersko. Grof Festetics, dosedanji poljedelski minister, je moral odstopiti. Mož je največ kriv, da je gosposka sbornica vsprejela proticerkvene postavbe. Novi poljedelski minister je postal poslanec Daranyi. — V torek se je poslanski zbornici pričela razprava o državnem proračunu. Prav gladko pa pri tem ne bode šlo, zato pa ima vlada te dni dovolj skrbi.

Vnanje države.

Rim. Oni dan je bilo 130 rusinskih romarjev z Gališkega pri sv. očetu. Poklonili so se papežu, ker je prav letos minolo 300 let, kar so se Rusini vrnili v naročje sv. cerkve. — Dne 25. novembra bode tajni konzistorij ali zbor kardinalov, v katerem bodo papež imenovali nove kardinale; dne 28. novembra bode pa javni konzistorij.

Italijansko. Ministerski predsednik, Crispi, se je ta teden posvetoval z ministri Blanc, Morenni, Sonnino in generalom Primarano o važnih vojaških rečeh. Med drugim hoče vlada število vojakov precej zvišati. Ljudji bi že bilo dovolj; ali denarja zato sila manjka.

Francosko. Novi ministerski predsednik se piše Bourgeois. On in njegovi tovariši so radikalci. V ponedeljek je izjavil med drugim v poslanski zbornici, da hoče ustreči mnogim gospodarskim in političnim zahtevam radikalcev in socialistov. Ako se francosko ljudstvo ne bode spanietovalo, dobijo prihodnje ministerstvo bržčas socialni demokratje v roke.

Nemško. Dne 4. novembra so v Potsdamu prisegli vojaški novinci vpricho cesarja Viljema, ki je nato v svojem govoru rekel, da je prva vojakova dolžnost pokorščina. — Dne 3. decembra ze snide državni zbor. — V gornje-slezijemskem okraju Plaz-Ribnik je zmagal pri volitvah Poljak Radmanski zoper nemškega katoličana Huene. Volileci so s tem pokazali, da jim narodnost ni deveta briga.

Rusko. Vlada je sklenila zvezo s Kitajci. Vsled tega dobijo Rusi Port Artur ob morskem zalivu Pečili. S tem si ondi prilastijo vso trgovino, in to jezi Angleže, ki pa si jeze ne morejo ohladiti, ker Francozi držé z Rusi. Da se Rus in Anglež pisano gledata, kaže to, da ruski zastopnik v Carigradu noče več podpirati angleškega v armenskem vprašanju.

Bolgarsko. Dne 31. oktobra je odpril knez Ferdinand narodno sobranje, ter v prestolnem govoru marsikaj omenil, kar hoče vlada doseči, le o popravoslavljenu sina Borisa nič ni omenil, kakor bi to mnogi radi. — Na dan obletnice smrti ruskega cesarja Aleksandra III. so po vseh cerkvah bile slovesne maše zadušnice.

Turško. Zadnje dni so Turki pobili v Erzerumu nad 50 kristijanov, v Beyruthu je mnogo mrtvih in ranjenih, v Bitlisu je 179 mrtvih, v Alepu so napali Turki celo evropske kristijane. Turška vlada pa laže med svet, da so povsod začeli rabuko Armenci. Bog vé, kdaj bo konec teh grozovitostij, ker sta si Rus in Anglež prišla navskriž!

Špansko. Mnogo tisoč in tisoč vojakov je vlada že poslala na otok Kuba strahovat ustašev. Koliko sto in sto tisočakov pa je že izdala! In zopet pošlje vlada te dni na Kubo 35 tisoč mož. Poleg tega pa pozove še večje število rezervnikov, kateri bodo morali v slučaju potrebe odriniti na Kubo.

Za poduk in kratek čas.

Slovenci na narodopisni razstavi v zlati Pragi.

VI.

Lepa je praška okolica in tudi dežela, kolikor sem se po njej vozil, mi je bila všeč. Vendar nekaj pogreša Slovenec povsod, naj se tudi čuti med slovanskimi brati doma; nikjer namreč ne vidiš toliko cerkv in belih znamenj in križev, kakor pri nas po Slovenskem. Precej poznam Štajarsko, tudi po Koroškem, Kranjskem in Primorskem sem hodil, pa tu povsod po gričih se tako lepo podajo okolici bele cerkvice, da se ptujci zelo temu čudijo. Vozil sem se lani iz Serajeva v kopališče Ilidže z arhimandritom I. M. in opatom I. O. iz Petervaradina in imenitno svetno gospodo, in ti, kadar so bili zvedeli od mene, da sem Slovenec, niso mogli prehvaliti tega, kako se jim je to lepo videlo, na Slovenskem na vsakem hribčku skoro cerkev. Tega sem tudi pogrešal na Češkem.

No, zato pa ima glavno mesto Češke, Praga, mnogo cerkev, od katerih so nekatere zares krasne in slovite. V Pragi je 47 katoliških cerkev in 23 kapelic, 25 samostanov, ena ruska cerkev, 3 protestanske bogomolnice in 10 sinagog ali židovskih zbirališč. Vseh teh, obljubim,

porečeš, nisi obiskal! In tako je tudi bilo, ker trebalo bi zato več časa, kakor sem ga imel. Le nekaj najznamenitšega povem. Kdor je bil v Pragi, pa ne na Hradčinu, je kakor bi bil v Rimu, pa ne bi bil v Vatikanu ali v cerkvi sv. Petra. Naš Slovence je peljal na Hradčane njih dobri poznavavec g. župnik Ekert, in nam vse razkazal in po zgodovini razložil. Gredoč smo si ogledali veliko cerkev sv. Miklavža s kupolo, kjer so se ravno začele večernice ob 3. popoldan v soboto. Malo je bilo sicer ljudij, pa vsi skoro so prav lepo peli pri blagoslovu.

Hradčane leže proti večeru na malem hribu, s katerega lahko razgledaš celo mesto in lepo okolico. Lepo se podaja Veltava, ki mimo teče, in nehoté, kadar sem gledal mesto, okolico in srebropenečo Veltavo, sem se spomnil iz lanskega leta pogleda na Savo in Dunavo s stare trdnjave v Belem gradu, kjer so se tako viteško vojskovali naši pod vodstvom Janeza Hunjada in sv. Janeza Kapistrana leta 1456. in zdobili moč turško z geslom: »Glejte križ Gospodov, bežite sovražne čete!« Kakor tamkaj doli v Serbiji, tako tukaj na Hradčinu so se mi vzbudila čustva veselja in žalosti; žalosti, če pomislimo na število nas Slovanov in nesrečno neslogo, zaradi katere nismo svoji. Kje so zdaj Nemanjići, slavni Dušani serbski, kje so Vlačvi in Karoli češki, zlata doba zgodovine? »Mru kraljevi, mru rodovi, In njih grobe trava krije«, prav poje J. Fr. Gundulić. Pa tudi veselje me je navdajalo, ko sem gledal lepo mesto zlato Prago. O kako lepe, bogate, kraje je Bog odločil Slovanom!

Da bi se zopet vrnili tu na Češkem dnevi svetega Vlačava in slavnega Karola IV.! Da bi zopet Čehi tako skrbeli za pravo znanost in umetnost in napredek krščanski, kakor sta ta dva skrbela, in Češka bo prva med nami — sicer je že v enem oziru zdaj —, med Slovani avstrijskimi. Kdor gleda Hradčane, zlato Prago in njeno krasno okolico, ne bo se čudil, da je nemški učenjak Humboldt, ki je mnogo sveta prehodil, Prago prištel najlepšim mestom celega sveta. Ne samo lepo je tu, temveč znamenito in lahko rečem zgodovinsko najznamenitejših mest cele Evrope. Gledaš li to, ali ono poslopje, vsako, da vsaki kamen tako rekoč ima skoro svojo zgodovino, zgodovino, večinoma s krvjo pisano! Da, ne samo češki narod, temveč vsi Slovani imamo tužno prošlost, katere je kriva naša prepirljivost, in celo v pregovoru znana slovanska nesloga v cerkvenem in političnem življenju. Zato pa so me tudi zadnji dan mojega bivanja v Pragi, ko sem obiskal krasno cerkev naših bratov nezedinjenih, navdajale razne misli, ko sem klečal pred lepima podobama sv. Cirila in Metoda! O da bi slišali ti glas skrbnega, za vse sveto in narodno reč vnetega sv. očeta Leva XIII!

Potem kraljevi dvorec na Hradčinah ne bo prazen, kakor je zdaj, temveč bode se v njem odločevala sodbina češkega naroda in se bo ž njega pospeševala blaginja vseh, ki spadajo pod češko krono. Lepo je namreč poslopje, ki se imenuje kraljevi dvorec. Tega je v tem obsegu založil Karol IV. l. 1333. na mestu, kjer so poprej stanovali češki knezi. Kralj Václav II. je obnovil od 1484-1502 in popravil ta dvorec. Nesrečni požar dne 2. junija 1541 je vse pokvaril. Zato je pa Ferdinand I. skrbel, da se zopet popravi. Cesar Rudolf II. od l. 1576-1611., ki je tu prebival, je vse olepšal. Kralj Matjaš je sicer skrbel za popravo in olepšavo kraljevega dvorca, ali se je preselil na Dunaj. Zadnji cesar, ki je tu prebival, se mi zdi, je bil cesar Ferdinand I., ki je umrl l. 1875. Bolj pa kakor kraljevi dvorec, bo gotovo zanimala bralce »Slov. Gosp.« krasna cerkev sv. Vida s svojimi znamenitostmi in dragocenostmi. O tem prihodnjič.